

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

एम. ए. भाग १ सत्र १ समाजशास्त्र (६०:४० स्वरूपाचा अभ्यासक्रम)

मार्च/एप्रिल २०२६ परीक्षा

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. शैक्षणिक वर्ष २०२५ – २०२६ मध्ये एम. ए. भाग १ सत्र १ साठी प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्यांकरिता ६० : ४० च्या स्वरूपानुसारचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या **अभ्यास केंद्राकडे** जमा करणे आवश्यक आहे.

नियम :

1. प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी एक असे स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहेत. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद / A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
3. लिहून पूर्ण केलेले सर्व पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यास केंद्रावर विहित वेळेत पोहोच करावेत (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.) स्वाध्याय जमा करताना स्वाध्यायासोबत हॉलतिकीटची झेरॉक्स प्रत जोडावी.
4. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर तातडीने आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
5. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव : .....

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र : .....

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय : .....

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

M.A. Sociology Part I Sem. I (60:40 Pattern)
Assignment Question March/April 2026 Exam

एम. ए. समाजशास्त्र भाग १ सत्र १ (६०:४० स्वरूपाप्रमाणे)
स्वाध्याय प्रश्न मार्च/एप्रिल २०२६ परीक्षा

M.A. Part I Sem. I Sociology : MM- 01 Classical Sociological Traditions:
Marx, Weber, and Durkheim.

- स्वाध्याय १: दुर्खाइम यांच्या आत्महत्या सिद्धांत आणि प्रकारची चर्चा करा.
- स्वाध्याय २: मार्क्सचा वर्ग संघर्ष आणि सिद्धांत स्पष्ट करा.
- केस स्टडी १: महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्याची कारणे आणि उपयायोजना सांगा
- केस स्टडी २: मैक्स वेबर यांच्या धार्मिक तत्वज्ञानाचे विवेचन करा.

Assignments Question 1: Define Marx theory of class and class struggle.

Assignments Question 2 : Discuss the Durkheim's theory of suicide and its types.

- Case study1: Explain the reason and Remedies of farmer's suicide in Maharashtra.
- Case study 2: Analyse max Weber's religious philosophy.

M.A. Part I Sem. I Sociology : MM- 02 Understanding Indian Society

- स्वाध्याय १: ग्रामीण समाज संरचना आणि बदल चर्चा करा.
- स्वाध्याय २: आदिम संकल्पना आणि त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा .
- केस स्टडी १: एकविसाव्या शतकातील जाती व्यवस्थेचे बदलते स्वरूप.
- केस स्टडी २: जागतिकीकरणाचे सामाजिक परिणाम स्पष्ट करा.

Assignments Question 1: Discuss the Rural Society: Structure and Change.

Assignments Question 2: Define the concepts of tribes and their characteristics.

- Case study1: The changing nature of the caste system in the twenty-first century.
- Case study 2: Explain the social consequences of globalization.
-

M.A. Part I Sem. I Sociology : MM4 Social Movements in India- A

स्वाध्याय १: भारतातील कोणत्याही दोन पारंपारिक चळवळींचे वर्णन करा

स्वाध्याय २: सामाजिक चळवळीच्या प्रकाराची दीर्घ टीप लिहा.

केस स्टडी १: आदिवसी समाजाच्या विकासासाठी शासनाने केलेल्या उपाययोजना चर्चा करा.

केस स्टडी २: देशातील यशस्वी सामाजिक आंदोलने भाष्य करा.

Assignments Question 1: Describe any two traditional Social Movements in India.

Assignments Question 2: Write a broad note on types of Social Movements.

Case study1: Discuss the measures taken by the government for the development of the tribal community.

Case study 2: Comment on successful social movements in India.

M.A. Part I Sem. I Sociology : ME2 Rural Society in India

स्वाध्याय १: ग्रामीण समाजाच्या अध्यनातील मार्क्सवादी दृष्टीकोन विशद करा.

स्वाध्याय २: भारतातील शेतकरी चवळीचे विश्लेषण करा.

केस स्टडी १: भारतातील समकालीन गरिबी निर्मुलना मध्ये शासनाचे प्रयत्न चर्चा करा.

केस स्टडी २: सद्यकाळातील दुरावत चाललेला कौटुंबिक विसंवाद चर्चा करा.

Assignments Question 1: Elaborate the Marxist perspective in the study of rural study.

Assignments Question 2: Analyses the Farmers Movements in India

Case study1: Discuss the government's efforts in contemporary poverty alleviation in India.

Case study 2: Discuss the contemporary family disharmony in the present day.

M.A. Part I Sem. I Sociology : MM3 Society and Culture in Maharashtra

स्वाध्याय १: महाराष्ट्रातील १९६० नंतरची लोकसंख्या वाढ आणि त्याची वैशिष्ट्ये

स्वाध्याय २: महाराष्ट्रातील दलित आंदोलने स्पष्ट करा.

केस स्टडी १: लोकसंख्यावाढ एक सामाजिक संकट कसे.

केस स्टडी २: महाराष्ट्रातील लोक परंपराचा सामाजिक जीवनावरील प्रभाव चर्चा करा.

Assignments Question 1: Maharashtra after 1960s: Population Growth and Demographic Features.

Assignments Question 2: Explain the Dalit Movement in Maharashtra.

Case study1: How the Population growth is a social crisis.

Case study 2: Discuss the impact of folk traditions in Maharashtra on social life.

M.A. Part I Sem. I Sociology : SOE - 07 Educations and Society

स्वाध्याय १: शिक्षणातील सैद्धांतिक कार्यवादी दृष्टीकोन यावर चर्चा करा

स्वाध्याय २: शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

केस स्टडी १: शिक्षणाचे खाजगीकरण एक सामाजिक समस्या चर्चा करा.

केस स्टडी २: प्राथमिक शिक्षण मोफत सक्तीचे आणि गुणवत्तेचे भाष्य करा.

Assignments Question 1: Discuss the theoretical functionalist approach in education.

Assignments Question 2: Explain the importance of sociology of education.

Case study1: Discuss the privatization of education as a social problem.

Case study 1: comment primary education free, compulsory and of good qualitative.

M.A. Part I Sem. I Sociology : Research Methodology

स्वाध्याय १: सैद्धांतिक प्रतिक्रियात्मकवाद, संवरचनात्मक, प्रतिक्रियात्मक लोकान्वयपद्धती, संरचनात्मकवाद या संकल्पना स्पष्ट करा.

स्वाध्याय २: वर्णनात्मक संशोधन आराखडा, विश्लेषणात्मक संशोधन आराखडा आणि अन्वेषणात्मक संशोधन आराखडा विशद करा.

केस स्टडी १: आदर्श संशोधन अहवाल लेखन स्पष्ट करा.

केस स्टडी २: संभाव्यता नमुना निवड म्हणजे काय सांगून त्याची उदाहरणे द्या.

Assignments Question 1: Explain the concept of Symbolic interactionism, Ethnomethodology, Structural functionalism

Assignments Question 2: Elaborate Describe the Design for descriptive, Explanatory and Exploratory Research

Case study1: Explain ideal research report writing.

Case study 1: Explain what Probability Sampling and give examples of it.
